

3-6 Yaş Grubu Çocuklarına Yönelik Yayınlanan Resimli Hikaye Kitaplarının Bazı Temel Değerler Açısından İncelenmesi¹

Rabia DİRİCAN², H. Elif DAĞLIOĞLU³

Özet

Bu çalışma, 3-6 yaş grubu çocukların değer edimine yönelik, Türk yazarlar tarafından yazılmış resimli hikâye kitaplarında yer alan temel insani değerlerin neler olduğunu ve yer verilme oranlarını tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın evreni, 3-6 yaş grubu çocuklar için değerlere yönelik ve Türk yazarlar tarafından yazılmış resimli çocuk kitaplarıdır. Örneklemi ise bu eserler arasında ölçüt örneklem yöntemi ile seçilen 135 kitap oluşturmaktadır. Eserlerde işlenen değerler kodlanarak kategorilere ve alt kategorilere ayrılmıştır. İnceleme sonucunda 3-6 yaş grubu çocuklar için değerlere yönelik Türk yazarlar tarafından yazılmış resimli çocuk kitaplarında sevgi, paylaşmak, arkadaşlık, mutluluk, nezaket, yardımseverlik, temizlik, saygı, adalet, tutumluluk, estetik, empati, hoşgörü, dürüstlük, çalışkanlık, özgüven, sorumluluk, cesaret, liderlik ve barış değerlerine yer verildiği tespit edilmiştir. Kitaplardaki toplam cümle %28.69 oranında değer ifade etmektedir. Araştırma sonucunda kitaplarda geçen değerler arasında sevgi, paylaşmak, arkadaşlık, mutluluk ve nezaketin en çok rastlanan değerler olduğu, bununla birlikte cesaret, liderlik ve barışın en az yer verilen değerler olduğu bulunmuştur. Resimli çocuk kitaplarında sevgi, paylaşmak, arkadaşlık, mutluluk gibi belirgin şekilde işlenen değerlerin yanı sıra cesaret, liderlik, özgüven, sorumluluk, barış gibi farklı değerlerin de ele alınması çocuğun kişisel gelişimine ve öz saygısının artmasına katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, değerler, değerler eğitimi, çocuk kitapları.

Abstract

The purpose of this study was to determine basic humanistic values included in the illustrated story books written by Turkish authors for 3-6 years old children. The content analysis method was used for research purposes. The population was illustrated story books written by Turkish authors for 3-6 years old children. The sampling consisted of 135 illustrated story books that selected using purposive sampling procedure. Results has shown that there were values of love, sharing, friendship, happiness, kindness, helpfulness, cleanliness, respect, justice, prudence, aesthetic, empathy, tolerance, honesty, diligence, self-confidence, responsibility, courage, leadership and peace. 28.69% of the sentences were referring a value. Among these values, love, sharing, friendship, happiness, and kindness were used primarily. It has been found that values of courage, leadership and peace were used rarely. It has been suggested that besides the value of love, sharing, friendship, and happiness; courage, leadership and peace values should be included in the illustrated story books to encourage children's personal development and self-respect.

Key Words: Pre-school Education, values, value education, child books.

GİRİŞ

Eğitim sosyal kalkınmanın temel yapı taşlarından biridir. Bir çocuğun bedenini, zihnini, duygularını eğitmek mümkündür. Eğitimin bireyin bedenini ve zihnini geliştirmenin yanı sıra sosyal hayatta uyumlu, toplum tarafından kabul gören “iyi” ölçütlerine uygun insan yetiştirme görevi vardır. Daha geniş bir ifadeyle eğitimin amacı karakterli insan yetiştirmektir ve karakter eğitimine verilen önem son zamanlarda artmıştır (Keskinoglu, 2008; Kılıç, 2009). Ancak yüzyıllar boyunca okulların amacı dürüstlük, sadakat ve paylaşma gibi değerleri benimseterek iyi insan yetiştirmek olmuştur. İlk zamanlardan beri okullar karakter eğitimi adı altında olmasa bile iyi insan yetiştirmede önemli yapıtaşları olarak görülmektedir. Toplumlar, var oldukları günden beri değerler edinmeye ihtiyaç

¹ Bu makale Uzm. Rabia DİRİCAN'ın yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Arş. Gör., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, rabiadirican@gmail.com

³ Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, edaglioglu1@gmail.com

duymuşlardır. İnsan doğası bir takım değerlere sahip olmak ve onlara uygun davranmak eğilimindedir. Başkalarına bağımlı olarak yaşayan, başkalarının fikirlerini kendi fikri sanan insan belki de değerlere ihtiyaç duymayabilir. Fakat kendini kendisi olarak inşa etme hamlesinde olan insan bu zorlu yolda en önemli yol göstericilerin değerler olduğunu bilir ve kendini inşa sürecinde kişiliğini bu değerler üzerine oturtmaya çalışır (Kılıç, 2009; Thompson, 2009).

Bu temel değerleri kazandırmaya yönelik olan değerler eğitimi günümüzde bir gerekliliktir. Sosyal, duygusal, davranışsal, zihinsel gibi birçok yönden eğitim bir bütündür. Bu bütünlüğün bir parçası olarak değerler eğitimi, bilhassa sosyal ve duygusal yönden olmak üzere diğer parçalara etki etmektedir (Mooney, 2000). Okul öncesi dönemde iyi bir değerler eğitimi almış çocuk ileriki hayatında da iç mutluluğu yakalamış ve sosyal yönden uyumlu bir birey olacaktır. Bu eğitimin temelleri çocuğun karşılaştığı ilk eğitim ortamı olan ailede atılmaktadır (Brannon, 2008; Kocaba, 1999). Çocuk okula gittikten sonra ise öğretmen, çocuğun davranışlarına ve tutumlarına etki ederek bu temellerin üzerine bir karakter inşa etmeye başlar. Bu inşada hoşgörü, yardımlaşma, sevgi, saygı, arkadaşlık gibi değerlerin her birini ayrı bir tuğla olarak düşünürsek bu tuğlalar bir araya geldiğinde karakter denilen muazzam yapıyı meydana getirirler. Bu değerlerden hiçbiri ayrı değil, aksine birbirini tamamlayıcı niteliktedirler. Karakter denilen bu yapının temelleri okul öncesi dönemde sağlam atılırsa ve gittikçe daha sağlam inşa edilirse dışarıdan gelecek her türlü olumsuz koşula, darbelere ve ruhsal depremlere karşı dayanıklı olacaktır. Bu binanın mimarları olarak ebeveynlerin, öğretmenlerin değerler eğitimi konusunda ne kadar önemli olduğu açıktır. Bir rol model olarak aile bireyleri ve öğretmenler karakter bakımından ne denli tutarlı ve dengeli olurlarsa çocuk da o kadar dengeli ve tutarlı bir karakter yapısına sahip olur (Altın, 2010;Thompson, 2009).

Çocuklar küçük yaşlarda anne babaları, öğretmenleri, akranları, televizyon ve internet gibi çeşitli iletişim kanallarından gelecek her türlü mesaja açıktırlar. Bu uyarıcı bombardımanı karşısında neyin doğru neyin yanlış olduğunu ayırt edemeyebilirler. Çocuklar özellikle medya organlarından iyi bir değer hakkında karmaşık mesajlar alabilmektedirler (Brannon, 2008; Singh & Lu, 2003). Çocuklara doğruyu yanlıştan ayırt edebilme becerisi ancak değerler eğitimiyle verilebilmektedir. Bu beceri, çocuğun kimseye bağımlı kalmadan özgür iradesiyle kendi kararlarını verebilmesi ve kararlarının sorumluluğunu alabilmesi açısından önemlidir.

Erken çocukluk yıllarında birey dış dünyayı dokunarak, görerek, koklayarak ve duyararak algılamaya ve anlamlandırmaya çalışır. Dünyayı beş duyusuyla keşfinde somut materyaller olarak kitaplar çocuklar için vazgeçilmez yol göstericilerdir. Yaşamın ilk yıllarında okuma ve yazma bilmeyen çocuk parlak, canlı renkleriyle, resimleri ve şekilleriyle görsel bir şölen sunan resimli kitaplar sayesinde harflerle, kelimelerle ve cümlelerle tanışır (Oruç, 2010) Çocuğun kitapla olan ilişkisi farklı amaçlarla, farklı niteliklerde ve farklı şekillerde olur. Okul öncesi çocuklarına yönelik resimli hikâye kitaplarının başlıca amacı çocuğu okuma kültürüne aşina kılmak ve bir takım estetik zevkler de vermektir. Duygu, düşünce ve davranışlarıyla kendine özgü bir varlık olan çocuk, kitaplarla ne kadar erken tanışırsa ileride yetişkin dünyasına uyumu o kadar kolay olacak ve kitapla arasındaki bağ o kadar güçlü olacaktır. Bütün bunların yanı sıra resimli kitaplar çocukların düşünme ve konuşma becerilerinin gelişmesine de katkı sağlar ve okuryazarlığa heveslendirir (Beyazova, 2006; Karatay, 2011).

Ayrıca resimli hikâye kitaplarının çok önemli bir işlevi daha vardır ki o da değer ediniminde önemli yardımcıları olmasıdır. Eğitimin vazgeçilmez unsuru olan kitaplar değerler eğitiminde de kuşkusuz önemli bir yere sahiptir. Çocuğun hayal dünyasından gerçek dünyaya açılan en önemli pencerelerden biri resimli hikâye kitaplarıdır. Resimli hikâye kitaplarındaki karakterleri, onların güzel davranışlarını çocuk örnek alarak gerçek dünyaya taşıma imkânına sahiptir. Resimli kitaplar sayesinde çocuk karakterlerin

davranışlarını kendine örnek alarak bir takım değerleri kolaylıkla benimseyebilir (Rush ve Lipski, 2009; Uzmen ve Mağden, 2002). Bireyin kendi davranışlarındaki tutarlılığını ve toplumla uyumunu sağlaması açısından değerler eğitimi çok önemlidir ve resimli çocuk kitapları bu eğitimin vazgeçilmez unsurlarıdır (Sever, 2002; Yaman, 2012).

Resimli hikâye kitaplarının çocuk gelişiminde oynadığı önemli rol, değerler eğitimi açısından da geçerlidir. Çocukların resimli hikâye kitaplarından öğrendikleri değerlerin, dolayısı ile de resimli hikâye kitaplarında yer verilen değerlerin incelenerek ortaya konması gerekmektedir. Çocuklar için hazırlanan resimli hikâye kitaplarına yönelik çalışmalar oldukça kısıtlı olmakla birlikte; kitapların fiziksel özellikleri ve gramer yapısı (Gönen ve arkadaşları, 2011), hikaye kitaplarının resimli kısımlarında yer alan şiddet ve korku öğeleri (Dağlıoğlu ve Çakmak, 2009), benlik kavramı (Işıtan, 2005), iletişim engelleri (Kıran, 2008), MEB amaç ve kazanımlarının gerçekleştirilme düzeyleri (Veziroğlu ve Gönen, 2012) araştırmacılar tarafından incelendiği görülmektedir. Değerler ediniminde resimli hikâye kitaplarının önemli bir yeri olmasına rağmen, bu alanda yapılan çalışmaların azlığı dikkat çekmektedir. Bu nedenle resimli hikâye kitaplarının değerler eğitiminde önemini ortaya koymaya ve bu kitaplarda işlenen değerleri incelemeye çalışan bu araştırmanın alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte çalışma bulgularının, ailelere, okul öncesi eğitim kurumlarına ve öğretmenlere kitap seçiminde; yayınevleri ve kitap yazarlarına çocuklara yönelik kitap hazırlamada ve en nihayetinde toplumun geleceği olan çocuklara değer kazandırma açılarından fayda sağlayacağı umulmaktadır.

Amaç

Bu araştırma, okul öncesi dönem çocuklarına yönelik yayımlanan resimli hikâye kitaplarında yer alan temel insani değerlerin ne olduğunu ve bunlara ne kadar yer verildiğini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır: 1. Okul öncesi çocuklarına yönelik yayımlanan resimli hikâye kitaplarındaki temel değerler nelerdir? 2. Okul öncesi çocuklarına yönelik yayımlanan resimli hikâye kitaplarındaki temel değerlerin oranları nedir?

Değer: Türk Dil Kurumu'nun Güncel Türkçe Sözlüğü'nde (TDK, 2013) "Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet, meziyet, üstün nitelik, meziyet" olarak tanımlanan değer Dilmaç (2007) tarafından ise insanı diğer canlılardan farklı kılan düşünebilme yeteneğiyle ürettiği inançlar bütünü olarak ifade edilmiştir.

Değerler Eğitimi: Bireyin belli başlı değerleri fark etmesini, hayatında gerekli olan değerleri kazanmasını, yeni değerler edinmesini ve edindiği değerleri kişiliğinin temel taşı haline getirmesini sağlamak için hayat boyu verilen eğitimidir (Yaman, 2012).

Resimli Hikâye Kitapları: 0-7 yaş çocuklarına yönelik olarak hazırlanan, resme yazı kadar ya da yazıdan daha fazla yer verildiği, belirgin bir teması ve çözülmesi gereken problemleri olan, ortalama iki yüz sözcüğün olduğu kitaplardır (Uzmen, 2001, akt. Tuğrul ve Feyman, 2006).

YÖNTEM

Bu bölüm araştırmanın modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması ve verilerin analizinden oluşmaktadır.

Araştırmanın Modeli

2005-2012 yılları arasında Türk yazarlar tarafından yazılmış 36-72 aylık çocuklara yönelik resimli hikâye kitaplarındaki değerleri incelemeye yönelik olan bu çalışmada betimsel model kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde ise içerik analizine

başvurulmuştur. Berelson (1952)'a göre içerik analizi, bir metindeki verilerin belli bir kodlama kuralı dahilinde oluşturulan kategorilere yerleştirildiği tekniktir.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini 2005-2012 yılları arasında 36-72 aylık çocuklara yönelik, Türk yazarlar tarafından yazılmış resimli hikâye kitapları oluşturmaktadır. Örneklemi ise amaçlı örnekleme (ölçüt örnekleme) yöntemi ile seçilmiş, başlığında veya içinde değer ifadesi geçen 135 resimli hikâye kitabı oluşturmaktadır. Yıldırım ve Şimşek (2011)'e göre tam anlamıyla nitel araştırma geleneği içerisinde ortaya çıkan amaçlı örnekleme yöntemi araştırmacının zengin bilgi kaynakları üzerinde derinlemesine çalışmasına olanak vermektedir. Örnekleme yer alan resimli hikâye kitapları, Ankara İl merkezinde bulunan kitabevlerinden temin edilmiştir.

Verilerin Toplanması

İçerik analizi yöntemi, toplanan ham verilerin kategorileştirilerek sistemli verilere dönüştürülmesidir. Bu nedenle kategorileştirme, içerik analizinin çok önemli bir aşamasıdır. Kategorileştirme işlemi önceden veya metin incelenirken oluşturulabilir (Elo ve Kynagas, 2008). Bu çalışmada kategorileştirme işlemi metin incelemeleri sırasında yapılmıştır. Kategori, benzer anlamlı cümlelerin oluşturduğu grup olarak ifade edilebilir. Verileri analiz etmek için hiçbir sistematik kural yoktur, ancak bütün içerik analizlerinin ortak özelliği metindeki kelimelerin kategorilere ayrılmasıdır (Weber, 1990; akt. Elo ve Kynagas, 2008). Kodlama yoluyla verilerin altında yatan kavramları ve bu kavramlar arasındaki ilişkileri ortaya çıkarmak için kullanılan yöntem içerik analizi yöntemi denilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Veriler arasında yer alan sözcük, cümle yada paragraf gibi anlamlı bölümlere isim verilmesi sürecine kodlama denilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırmada çözümleme birimi olarak cümle kullanılmıştır. Kitapların metin kısımlarında her bir cümleye numara verilerek kodlanmıştır. Daha sonra ise mevcut kodlar kendi içerisinde örülerek kategoriler tanımlanmış ve bu kategoriler isimlendirilmiştir. Kodlanan cümleleri sayısallaştırılması için, değer ifade eden cümlelerin sayısı toplam cümle sayısına bölünerek sayı ve yüzdeleri bulunmuştur.

Verilerin Analizi

İçerisinde değer ifadesi geçen resimli çocuk kitaplarındaki metinler incelenerek cümlelerin altında yatan değerler tespit edilip kategorilere ayrılmıştır. Ancak olumlu halde verilen değer ifadeleri dikkate alınmış, olumsuz şekilde geçen değer ifadeleri ve mecazi ifadeler araştırma kapsamına alınmamıştır. Metinlerdeki cümleler bir değer ifade ediyorsa, ifade ettiği değer kategorisine alınmış; bir değer ifadesi değilse herhangi bir kategoriye dahil edilmemiştir. Her bir cümle ait olduğu kategoriye yerleştirdikten sonra tüm kategorilerin frekans ve yüzdeleri bulunmuştur.

Elde edilen verilerin okuyucunun anlayabilmesi için detaylı olarak kayıt edilmesi ve sonuçların kategorilere ve alt kategorilere ayrılması, araştırmanın dış geçerliği açısından önemlidir (Elo ve Kyngas, 2008). Dış geçerliği sağlamak için, bu çalışmada elde edilen bulgular kategorilere ve alt kategorilere ayrılmıştır. Dış geçerlik mümkün olduğunca verilerin orijinaline sadık kalarak kategorilere ve alt kategorilere ayırmakla alakalıdır. Bu çalışmada, metinlerden yapılan doğrudan alıntılar ile dış geçerlik desteklenmiştir. Kirk ve Miller (1986)'a göre nitel çalışmada iç geçerlik araştırmacının çalıştığı konuyu mümkün olduğunca yansız gözlemesi anlamına gelmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu nedenle, iç geçerliği sağlamak üzere ise aynı metinler araştırmacı tarafından farklı zamanlarda iki defa kodlanmıştır. Böylece veriler üzerindeki araştırmacının öznel algısının etkisi azaltılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Nitel araştırmanın geçerlik ve güvenilirlik konusunda nicel çalışmadan ayrılan önemli yönleri vardır. Bunu Yıldırım ve Şimşek (2011) şu şekilde ifade etmektedir: "Nitel çalışmaya temel oluşturan ilkelerden birisi, gerçeklerin bireylere ve içinde

bulunulan ortama göre sürekli bir değişme içinde olduğu ve araştırmanın benzer gruplarda tekrarlanmasının aynı sonuçlara ulaşmayı mümkün kılmadığını en baştan kabul etmektir (dış güvenilirlik yani tekrar edilebilirlik). İnsan davranışı hiçbir zaman durağan değildir; sürekli değişen ve karmaşık bir özelliği vardır. Bu nedenle kullanılan yöntem ne olursa olsun sosyal olaylarla ilgili bir araştırmanın aynen tekrarı mümkün değildir". Bu nedenle Kirl ve Miller (1986), nitel araştırmalar için dış güvenilirlik yerine 'zamana bağlı güvenilirlik', iç güvenilirlik yerine ise 'gözleme bağlı güvenilirlik' kavramlarını kullanmışlardır. Zamana bağlı güvenilirlik, ölçülen olgunun geçen zaman içinde aynı biçimde ölçülmesi anlamına gelirken gözleme bağlı güvenilirlik aynı zaman dilimi içinde birden fazla araştırmacının bir olgu yada olayı aynı biçimde ölçmesi demektir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu araştırmada verilerin araştırmacı tarafından farklı zamanlarda iki defa kodlanması, zamana bağlı güvenilirliği sağlamak için yapılmıştır. Birinci kodlamada gözden kaçan veriler ikinci kodlamada tespit edilerek bunlar da araştırmaya dahil edilmiştir. Ayrıca birinci kodlamada "birlikte oyun oynamak" ifadesi arkadaşlık değerine alınırken ikinci kodlamada paylaşmak değerine daha uygun olduğu düşünüldüğü için bu kategoriye alınmıştır. Birinci kodlamada sürpriz yapmak ile ilgili ifadeler herhangi bir kategoriye dahil edilmemişken ikinci kodlamada mutluluk kategorisine alınmıştır. Gözleme bağlı güvenilirlik ise, başka bir araştırmacıdan görüş almayı gerektirmektedir. Gözleme bağlı güvenilirliği sağlamak için, değerlerle ilgili oluşturulan temel ve alt kategoriler bu alanda uzman bir öğretim üyesi tarafından kontrol edilerek doğrulanmıştır.

BULGU VE YORUMLAR

Resimli Çocuk Kitaplarında Değerler

Metinlerde yer alan cümleler incelenerek belirtilen kategorilere yerleştirilmiştir. Metinlerdeki cümlelerin kodlanmasında kullanılan kategoriler ve kategori tanımları aşağıdaki gibidir;

Değerler	Kategori Tanımı
Sevgi	Sevmek, sevilme, sevgi dolu, gezintiye çıkmayı sevmek vb. sevdiği aktiviteler, birisi için sevgisini belli edecek bir davranışta bulunmak, özlemek, kavuşacağı günü beklemek, hediyeye vermek, armağan etmek, en sevdiği yemek, sarılmak, kucaklamak, sevgiyle yanağından öpmek, başını okşamak, övgü ifadeleri, sevgiyle bakmak, sevgisini belli edecek bir davranışta bulunmak, hayvan beslemek, sevgiyle gülümsemek, kucağına alıp okşamak, canım, tatlım gibi sevgi hitapları, hoşlanmak
Paylaşmak	Birlikte yaşamak, birlikte bir şeyler yapmak, dedesine eşlik etmek, kurabiye, şeker vb. ikram etmek, birlikte oyun oynamak, bir eşyasını isteyen kişiye vermek, misafirlığe gelmek, birlikte yürüyüşe çıkmak, sohbet etmek, sır vermek, yiyeceğinin yarısını başkasına vermek, çikolatasını ikiye bölmek, oyuncaklarını vermek, kıyafetlerini fakirlere vermek
Arkadaşlık	Arkadaş, yeni bir arkadaşı olmak, arkadaş olmak, arkadaş canlısı olmak, arkadaşlık, dost, arkadaş için bir fedakarlık yapmak, arkadaşları için üzülme, arkadaşlık etmek
Mutluluk	Sevinçle kuyruğunu sallamak, mutluluk vermek, sürpriz yapmak, içi içine sığmamak, yüzünde gülücükler açmak, mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek, eğlenmek
Nezaket	Özür dilemek, merhaba, günaydın gibi selamlaşma ifadelerini kullanmak, teşekkür etmek, birisi konuşurken onu dinlemek, alkışlamak, tebrik etmek, hatasını telafi etmeye çalışmak, nazik davranmak, kurallara uymak
Yardımsızlık	Düşen çocuğu kurtarmak, ağaçta kalan kediye yardım etmek, yardımcı olmak, yardım istemek, yardımlaşma, iş bölümü yapmak, yardımsızlık
Temizlik	Ellerini yıkamak, yüzünü yıkamak, dişlerini fırçalamak, banyo yapmak, yıkanmak, temiz olmak, temizlenmek, çöpleri çöpe atmak
Saygı	Saygı, izin almak, izin istemek, izin isteyenine izin vermek, saygılı davranmak, canlılara saygılı olmak, hayata saygı duymak, başkalarını rahatsız etmemek, büyüklerin sözünü dinlemek, bitkileri, hayvanları ve doğayı korumak, yaşlılara yer vermek
Adalet	Yapılan haksızlıktan şikayetçi olmak, haklarını söylemek, başkalarının haklarını söylemek, hakkını aramak, eşit davranmak, eşit olmak, ebe seçmek, seçim yapmak, oy vermek, hakkını vermek

Tutumluluk	Tutumlu olmak, israf etmemek, odadan çıkarken elektriği kapatmak, gerektiği kadarını kullanmak, para biriktirmek
Estetik	Çok güzel, odasını toplamak, düzenlemek, ne güzel, süslemek, güzel bulmak, beğenmek, harika görünmek, şık, hoş, güzel ifadeleri
Empati	Seni anlıyorum, kendini onun yerine koy, onun yerinde olsan ne hissederdin, onun duygularını anlamak, onun duygularını anladığını ifade etmek
Hoşgörü	Affetmek, herkesin hata yapabileceğini kabul etmek, kötülüğe iyilikle karşılık vermek, anlayışlı olmak, farklılıkları kabul etmek
Dürüstlük	Doğruyu söylemek, bulduğu eşyayı sahibine vermek, verdiği sözü yerine getirmek
Çalışkanlık	Çok çalışmak, azimli olmak, gayret etmek, iyi araştırmak
Özgüven	Yapabileceklerini bilmek, kendine güvenmek, kendinden emin, kendini güçlü hissetmek
Sorumluluk	Sorumluluğu olmak, görevi olmak, sorumluluk almak, çevreye duyarlı olmak, sorumluluk vermek, ödevlerini yerine getirmek, verilen görevi zamanında yapmak
Cesaret	Cesaret vermek, cesur, kahraman, cesaretini toplamak, korkmamak, cesaretle
Liderlik	Gerektiğinde liderliği üstlenmek, kral seçilmek, önder olmak
Barış	Barış, barışmak, barıştırmak, barış içinde olmak

Resimli Çocuk Kitaplarındaki Değerlerin Oranı

İncelenen resimli çocuk kitaplarında toplam 7534 cümle kullanılmıştır. Bu cümlelerden 2162'si değer ifade etmektedir. Her bir değer için toplam cümle sayısına oranı Tablo 1'de verilmektedir.

Tablo 1: Resimli Çocuk Kitaplarındaki Değerlerin Toplam Cümleye Oranı

Değerler	Her Bir Değere Göre Cümle Sayısı(N)	Toplam Cümle Sayısı	Her Bir Değerin Toplam Cümleye Oranı (%)
Sevgi	418	7534	5.55
Paylaşmak	256		3.40
Arkadaşlık	248		3.29
Mutluluk	225		2.99
Nezakat	193		2.56
Yardıms severlik	172		2.28
Temizlik	141		1.87
Saygı	81		1.08
Adalet	73		0.97
Tutumluluk	58		0.77
Estetik	44		0.58
Empati	41		0.54
Hoşgörü	40		0.53
Dürüstlük	38		0.50
Çalışkanlık	32		0.42
Özgüven	30		0.40
Sorumluluk	28		0.37
Cesaret	22		0.29
Liderlik	14		0.19
Barış	8		0.11
Toplam	2162		28.69

Kitaplarda 20 farklı temel değere yer verildiği tespit edilmiştir. Kitaplardaki toplam cümle sayısı ile karşılaştırıldığında değer ifade eden cümlelerin toplam cümleye oranı %28.69'dur.

İncelenen eserler olaya dayalı metinler olduğu için olayı anlatan ve geçiş cümlelerinin çok fazla olması gerektiği düşünüldüğünde %28.69 oranında değer ifade eden cümle bulunması yüksek bir sonuçtur.

Değer ifade eden cümlelerin ise her bir değere göre dağılımları Tablo 2'de gösterilmektedir:

Tablo 2: Resimli Hikâye Kitaplarındaki Değer İfade Eden Cümlelerin Her Bir Değere Göre Oranı

Değerler	Her Bir Değere Göre Cümle Sayısı(N)	Her Bir Değerin, Değer İfade Eden Cümle Sayısına Oranı (%)
Sevgi	418	19.33
Paylaşmak	256	11.84
Arkadaşlık	248	11.47
Mutluluk	225	10.41
Nezaket	193	8.93
Yardıms severlik	172	7.95
Temizlik	141	6.52
Saygı	81	3.74
Adalet	73	3.38
Tutumluluk	58	2.68
Estetik	44	2.03
Empati	41	1.90
Hoşgörü	40	1.85
Dürüstlük	38	1.76
Çalışkanlık	32	1.48
Özgüven	30	1.39
Sorumluluk	28	1.30
Cesaret	22	1.02
Liderlik	14	0.65
Barış	8	0.37
Toplam	2162	100

Tablo 2 incelendiğinde resimli çocuk kitaplarındaki değerlerin dağılımı şöyledir; sevgi (n=418), paylaşmak (n=256), arkadaşlık (n=248), mutluluk (n=225), nezaket (n=193), yardıms severlik (n=172), temizlik (n=141), saygı (n=81), adalet (n=73), tutumluluk (n=58), estetik (n=44), empati (n=41), hoşgörü (n=40), dürüstlük (n=38), çalışkanlık (n=32), özgüven (n=30), sorumluluk (n=28), cesaret (n=22), liderlik (n=14), barış (n=8). İncelenen resimli çocuk kitaplarında en fazla sevgi, en az ise barış değerine yer verildiği tespit edilmiştir. Değer içerikli resimli hikâye kitaplarında geçen değer dağılımlarına bakıldığında sevgi, paylaşmak, arkadaşlık, mutluluk, nezaket ve yardıms severlik değerlerine yüksek oranda yer verildiği; temizlik, saygı, adalet, tutumluluk ve estetik değerlerine orta derecede yer verildiği görülmektedir. Empati, hoşgörü, dürüstlük, çalışkanlık, özgüven, sorumluluk, cesaret, liderlik ve barış az yer verilen değerlerdendir.

Sevgi Değerine İlişkin Bulgular

İncelenen kitaplarda tespit edilen sevgi değerine ilişkin bulgu ve yorumlar şu şekildedir:

Tablo 3: Resimli Çocuk Kitaplarında Geçen Sevgi Değerinin Dağılımı

Sevgi	Alt Kategorilerin Dağılımı (N)	Alt Kategorilerin Oranı (%)
Sevmek	99	23.68
Sevilmek	7	1.67
Hobi ifadeleri	34	8.13
Hediye vermek	44	10.54
Sevgi davranışı göstermek	170	40.67
Özlemek	24	5.74
Övgü	14	3.35
Sevgi hitapları	26	6.22
Toplam	418	100

Tablo 3'e bakıldığında resimli çocuk kitaplarında sevgi değerinin; sevgi davranışı göstermek (n=170), sevmek (n=99), hediye vermek (n=44), hobi ifadeleri (n=34), sevgi

hitapları (n=26), özlemek (n=24), övgü (n=14) ve sevmek (n=7) şeklinde yer aldığı tespit edilmiştir. Kitaplarda sevgi değerine en fazla sevgi davranışı göstermek (n=170), en az sevmek (n=7) şeklinde yer verildiği görülmektedir. Okul öncesi dönem çocukları için davranış ifadeleri önemlidir. Sevgi değerinin en çok kucaklamak, başını okşamak gibi davranışlarla ifade şeklinde verilmesi dikkate değer bir bulgudur.

Akyol (2012), çocuk kitapları üzerine yaptığı çalışmada en fazla yer verilen kişiler arası değer sevgi olduğunu tespit etmiştir. İlköğretim birinci kademe öğrencilerine yönelik çocuk kitapları üzerine yapılan bir başka çalışmada da en fazla yer verilen değer sevgi olduğu bulunmuştur (Gönen ve ark., 2011). Ayrıca, Şen (2007), 100 Temel Eser üzerine yaptığı çalışmada yerli ve yabancı eserlerde en çok sevgi değerinin işlendiğini tespit etmiştir. Bu bulgular, bu çalışmada elde edilen, resimli çocuk kitaplarında en çok sevgi değerine yer verildiği bulgusuyla paraleldir.

Paylaşmak Değerine İlişkin Bulgular

İncelenen kitaplarda tespit edilen paylaşmak değerine ilişkin bulgu ve yorumlar şu şekildedir:

Tablo 4: Resimli Çocuk Kitaplarında Geçen Paylaşmak Değerinin Dağılımı

Paylaşmak	Alt Kategorilerin Dağılımı (N)	Alt Kategorilerin Oranı (%)
Paylaşım	10	3.91
Birlikte bir şey yapmak	74	28.91
İkram Etmek	20	7.81
Birlikte Oyun oynamak	35	13.66
Eşyasını Paylaşmak	76	29.69
Misafirliğe gelmek	8	3.12
Sohbet Etmek	33	12.90
Toplam	256	100

Tablo 4'e bakıldığında resimli çocuk kitaplarında paylaşma değerinin; eşyasını paylaşmak (n=76), birlikte bir şey yapmak (n=74), birlikte oyun oynamak (n=35), sohbet etmek (n=33), ikram etmek (n=20), paylaşım (n=10) ve misafirliğe gelmek (n=8) şeklinde yer aldığı tespit edilmiştir. Paylaşmak değerine en fazla, eşyasını paylaşmak (n=76), en az misafirliğe gelmek (n=8) şeklinde yer verildiği görülmektedir. Piaget'e göre bir çocuk soyut düşünme becerisini 11-12 yaşlarında kazanmaya başlar. Okul öncesi dönem çocuklarına yönelik resimli hikâye kitaplarında paylaşmak değerinin en fazla eşyasını paylaşmak şeklinde verilmek istenmesi önemli bir bulgudur. Yiyecek, giysi, oyuncak paylaşmak gibi somut ifadeleri bu dönemdeki çocukların algılamasının gelişim düzeylerine daha uygun olduğu düşünülmektedir.

Tuğrul ve Feyman (2006), yaptıkları çalışmada temaları itibariyle inceledikleri çocuk kitaplarında en fazla paylaşma ve yardımlaşma teması üzerinde durulduğunu saptamışlardır. Yapılan bu çalışma paylaşma değerinin en çok yer verilen ikinci değer olması bakımından, Tuğrul ve Feyman'ın elde ettiği bulgulara yaklaşıktır.

Arkadaşlık Değerine İlişkin Bulgular

İncelenen kitaplarda tespit edilen arkadaşlık değerine ilişkin bulgu ve yorumlar şu şekildedir:

Tablo 5: Resimli Çocuk Kitaplarında Geçen Arkadaşlık Değerinin Dağılımı

Arkadaşlık	Alt Kategorilerin Dağılımı (N)	Alt Kategorilerin Oranı (%)
Arkadaş	180	72.58
Arkadaşı Olmak	43	17.34
Arkadaşlarına Önem Vermek	25	10.08
Toplam	248	100

Tablo 5'e bakıldığında resimli çocuk kitaplarında arkadaşlık değerinin; arkadaş (n=180), arkadaşı olmak (n=43) ve arkadaşlarına önem vermek (n=25) şeklinde yer aldığı tespit edilmiştir. Arkadaşlık değerine en fazla, arkadaş (n=180), en az arkadaşlarına önem vermek (n=25) şeklinde yer verildiği görülmektedir. Gelişimsel açıdan bakıldığında okul öncesi dönem çocukları benmerkezcidirler. Kitaplardaki arkadaşlık değerinde, arkadaşlarına önem vermek alt kategorisinin en az yer aldığı görülmektedir. Bu alt kategorinin daha fazla işlenmesi çocukların sosyalleşmesini hızlandırmaya katkıda bulunabilir.

Rush ve Lipski (2009), sosyal beceriler üzerine kitap okumanın etkisini inceledikleri araştırmada farklılıkları kabul, kriz yönetimi, arkadaşlık ve paylaşma becerilerini genel olarak arkadaşlık değeri altında toplamışlardır. Kitap okuma seanslarından sonra çocuklarda en çok kitaptaki problemi diğer çocuklarla tartışma isteği uyanmış ve çocukların kitaptaki sosyal problemlerin farkında olmaları sohbetlerine yansımıştır. Sonuç olarak Rush ve Lipski (2009)'nin yaptıkları çalışmada kitap okumanın arkadaşlık değerini geliştirdiği bulunmuştur. Bu çalışmada, çocuk kitaplarında arkadaşlık değerine yüksek oranda yer verilmesinin çocuklardaki arkadaşlık değeri algısını geliştireceği düşünülmektedir.

Mutluluk Değerine İlişkin Bulgular

İncelenen kitaplarda tespit edilen mutluluk değerine ilişkin bulgu ve yorumlar şu şekildedir:

Tablo 6: Resimli Çocuk Kitaplarında Geçen Mutluluk Değerinin Dağılımı

Mutluluk	Alt Kategorilerin Dağılımı (N)	Alt Kategorilerin Oranı (%)
Mutlu Olmak	135	60
Mutlu Olduğunu İfade Etmek	63	28
Sürpriz Yapmak	27	12
Toplam	225	100

Tablo 6'ya bakıldığında resimli çocuk kitaplarında mutluluk değerinin; mutlu olmak (n=135), mutlu olduğunu ifade etmek (n=63) ve sürpriz yapmak (n=27) şeklinde yer aldığı tespit edilmiştir. Mutluluk değerine en fazla, mutlu olmak (n=135), en az sürpriz yapmak (n=27) şeklinde yer verildiği görülmektedir.

Sever (2002)'e göre okul öncesi dönemdeki çocuklara yönelik metinlerin çocuğu yaşama bağlayacak, eğlendirecek ve mutlu edecek şekilde kurgulanması gerekmektedir. Eğlence unsuru, çocuğu o kitabı dinlemeye teşvik eder ve okuma istediğini uyandırır. Akyol (2012), resimli çocuk kitaplarında kişisel, kişiler arası ve toplumsal değerleri bulmaya yönelik yaptığı çalışmada en fazla yer verilen kişisel değer mutluluk olduğunu tespit etmiştir. Bu çalışmada da incelenen metinlerde mutluluk değerinin yüksek oranda bulunduğu tespit edilmiştir.

Nezaket Değerine İlişkin Bulgular

İncelenen kitaplarda tespit edilen nezaket değerine ilişkin bulgu ve yorumlar şu şekildedir:

Tablo 7: Resimli Çocuk Kitaplarında Geçen Nezaket Değerinin Dağılımı

Nezaket	Alt Kategorilerin Dağılımı (N)	Alt Kategorilerin Oranı (%)
Nezaket Sözcükleri Kullanmak	136	70.47
Özür Dilemek	37	19.17
Kurallara Uymak	12	6.22
Nazikçe, Kibar	8	4.14
Toplam	193	100

Tablo 7'ye bakıldığında resimli çocuk kitaplarında nezaket değerinin; nezaket sözcükleri kullanmak (n=136), özür dilemek (n=37), kurallara uymak (n=12) ve nazikçe, kibar (n=8) şeklinde yer aldığı tespit edilmiştir. İncelenen kitaplarda nezaket değerine en fazla, nezaket sözcükleri kullanma (n=136), en az nazikçe, kibar (n=8) şeklinde yer verildiği

görülmektedir. Kitaplarda nezaket değerinin en fazla nezaket sözcükleri kullanmak şeklinde verilmesi, çocuğun sosyal becerilerini ve toplumla uyumunu geliştirmek açısından önemli bir bulgudur.

Zeece (2009)'e göre küçük çocuklara okunan kitaplar, onların nazik davranışlarını artırmada faydalı olacaktır. Çocuklara okumak üzere seçilen kitaplar çocuğun içinde bulunduğu kültüre de uygun olmalıdır (Zeece, 2009). Nezaket değeri, günlük hayatta somut bir şekilde rahatlıkla gözlemlenebilen bir değerdir. Bu bağlamda kitaplarda nezaket değerine vurgu yapılırken, çocuğun içinde bulunduğu çevredeki yetişkinler de davranışlarıyla bu değeri desteklemelidirler.

Court ve Rosental (2007), İsraildeki resimli çocuk kitaplarında yer alan değerleri tespit etmek için yaptıkları çalışmada 'kurallara uymak' değerinin en az yer verilen değer olduğunu bulmuşlardır. Bu bulgu, bu çalışmada nezaket değerinin bir alt kategori olan 'kurallara uymak'a düşük oranda yer verildiği bulgusuyla örtüşmektedir. Ancak 'kurallara uymak'ın genel kategorisi olan nezaket değerine genel toplamda yüksek oranda yer verilmiştir.

Yardımseverlik Değerine İlişkin Bulgular

İncelenen kitaplarda tespit edilen yardımseverlik değerine ilişkin bulgu ve yorumlar şu şekildedir:

Tablo 8: Resimli Çocuk Kitaplarında Geçen Yardımseverlik Değerinin Dağılımı

Yardımseverlik	Alt Kategorilerin Dağılımı (N)	Alt Kategorilerin Oranı (%)
Kurtarmak	23	13.37
Yardımlaşma, iş bölümü	27	15.69
Yardımsever	23	13.37
Yardım Etmek	70	40.70
Yardım İstemek	29	16.87
Toplam	172	100

Tablo 8'e bakıldığında incelenen resimli çocuk kitaplarında yardımseverlik değerinin; yardım etmek (n=70), yardım istemek (n=29), yardımlaşma, iş bölümü (n=27), kurtarmak (n=23) ve yardımsever (n=23) şeklinde yer aldığı tespit edilmiştir. Kitaplarda yardımseverlik değerine en fazla, yardım etmek (n=70), en az kurtarmak (n=23) ve yardımsever (n=23) şeklinde yer verildiği görülmektedir.

Uzmen ve Mağden (2002), altı yaş çocuklarındaki paylaşma ve yardımlaşma davranışına çocuk kitaplarının etkisi üzerine yaptıkları çalışmada, çocuklara yardım etme ve paylaşma değeri içeren kitaplar okunmasının bu değerleri artırdığını saptamışlardır. Bu çalışmada, yardım etme davranışının yüksek bir oranda çıkmasının çocukların yardımlaşma davranışlarını artırması beklenmektedir.

Temizlik Değerine İlişkin Bulgular

İncelenen kitaplarda tespit edilen temizlik değerine ilişkin bulgu ve yorumlar şu şekildedir:

Tablo 9: Resimli Çocuk Kitaplarında Geçen Temizlik Değerinin Dağılımı

Temizlik	Alt Kategorilerin Dağılımı (N)	Alt Kategorilerin Oranı (%)
Elini Yüzünü Yıkamak	26	18.44
Banyo Yapmak	23	16.31
Diş Fırçalamak	19	13.48
Temiz Olmak	44	31.20
Etrafı Temiz Tutmak	29	20.57
Toplam	141	100

Tablo 9'a bakıldığında incelenen resimli çocuk kitaplarında temizlik değerinin; temiz olmak (n=44), etrafı temiz tutmak (n=29), elini, yüzünü yıkamak (n=26), banyo yapmak (n=23) ve diş fırçalamak (n=19) şeklinde yer aldığı tespit edilmiştir. Kitaplarda temizlik

değerine en fazla, temiz olmak (n=44), en az dişlerini fırçalamak (n=19) şeklinde yer verildiği görülmektedir. Temizlik değerinin diş fırçalamak, banyo yapmak ve elini yüzünü yıkamak şeklindeki diğer alt kategorilerine ağırlık verilmesi çocukların günlük hayatta temizlik alışkanlığı kazanmalarında ve özbakım becerilerini geliştirmelerinde daha faydalı olabilir.

Akyol (2012), resimli çocuk kitaplarını incelediği çalışmasında sağlık, temizlik ve özbakım becerileriyle ilgili temaları yaşam becerileri teması adı altında toplamış ve yaşam beceri temasının toplam beş tema içerisinde üçüncü sırada yer aldığını bulmuştur.

Veziroğlu (2009), çocuk kitaplarının okul öncesi eğitim programındaki amaç ve kazanımları karşılama oranlarını incelediği çalışmasında çocuk kitaplarının toplam beş gelişim alanı içerisinde özbakım becerilerini dördüncü sırada karşıladığını bulmuştur. Akyol (2012) ve Veziroğlu (2009)'nun çalışmalarında elde ettikleri bulgular, bu çalışmada elde edilen temizlik değerinin orta düzeyde bulunması sonucu ile benzer niteliktedir.

Saygı Değerine İlişkin Bulgular

İncelenen kitaplarda tespit edilen saygı değerine ilişkin bulgu ve yorumlar şu şekildedir:

Tablo 10: Resimli Çocuk Kitaplarında Geçen Saygı Değerinin Dağılımı

Saygı	Alt Kategorilerin Dağılımı (N)	Alt Kategorilerin Oranı (%)
Saygı Duymak	20	24.69
İzin Almak	23	28.39
Hayata Saygı Duymak	14	17.28
İzin Vermek	4	4.94
Başkalarını Rahatsız Etmemek	10	12.35
Büyüklerin Sözüünü Dinlemek	10	12.35
Toplam	81	100

Tablo 10'a bakıldığında incelenen resimli çocuk kitaplarında saygı değerinin; izin almak (n=23), saygı duymak (n=20), hayata saygı duymak (n=14), başkalarını rahatsız etmemek (n=10), büyüklerin sözünü dinlemek (n=10) ve izin vermek (n=4) şeklinde yer aldığı tespit edilmiştir. Kitaplarda saygı değerine en fazla, izin almak (n=23), en az izin vermek (n=4) şeklinde yer verildiği görülmektedir. Kitaplarda saygı değerinin en fazla izin almak şeklinde yer alması çocuklardaki mülkiyet hakkı kavramının gelişmesinde ve aile bağlarının güçlenmesinde faydalı olabileceği açısından önemli bir bulgudur.

Sezer (2005), Türkçe ders kitaplarındaki değerleri belirlemeye yönelik olarak yaptığı çalışmada Türk Milletini yücelten Türk büyüklerine saygı duyma ve çevresindeki canlı varlıklara değer verme başlıklı değerlerin sıklıkla rastlandığını tespit etmiştir. Bu çalışmada da, benzer şekilde çocuk kitaplarında saygı değerinin hayata saygı duymak ve büyüklerin sözünü dinlemek şeklindeki alt kategorilerine sıklıkla yer verildiği bulunmuştur.

Court ve Rosental (2007), İsrail'deki okul öncesi eğitim kurumlarında kullanılan çocuk kitaplarındaki değerleri tespit etmeye yönelik yaptıkları çalışmada, kitaplarda en fazla karşılıklı saygı ve arkadaşlık değerine yer verildiğini bulmuşlardır. Türkiye'deki çocuk kitapları üzerine yapılan bu çalışmada ise arkadaşlık değerine yüksek oranda; saygı değerine ise orta düzeyde yer verildiği saptanmıştır. Türkiye'deki kitaplarda sevgi değeri birinci sırada yer almaktadır. Bu durumun çocuk sevgisi, samimiyet ve aile bağları gibi Türk geleneklerine çok önem verilmesinden kaynaklanıyor olabileceği düşünülmektedir.

Adalet Değerine İlişkin Bulgular

İncelenen kitaplarda tespit edilen adalet değerine ilişkin bulgu ve yorumlar şu şekildedir:

Tablo 11: Resimli Çocuk Kitaplarında Geçen Adalet Değerinin Dağılımı

Adalet	Alt Kategorilerin Dağılımı (N)	Alt Kategorilerin Oranı (%)
Haklarını Savunmak	14	19.18
Başkalarının Haklarını Savunmak	15	20.55
Hakkını Vermek	13	17.81

Oy Kullanmak	31	42.46
Toplam	73	100

Tablo 11'e bakıldığında incelenen resimli çocuk kitaplarında adalet değerinin; oy kullanmak (n=31), başkalarının haklarını savunmak (n=15), haklarını savunmak (n=14) ve hakkını vermek (n=13) şeklinde yer aldığı tespit edilmiştir. Kitaplarda adalet değerine en fazla, oy kullanmak (n=31), en az hakkını vermek (n=13) şeklinde yer verildiği görülmektedir. Kitaplarda adalet değerine en fazla oy kullanmak şeklinde yer verilmesinin, bu dönemdeki çocukların ileride geliştireceği demokrasi kavramının oluşmasında temel olabileceği düşünülmektedir.

Leming (2000), farklı etnik gruplardan çocuklara uyguladığı karakter eğitimi programında cesaret, sadakat, adalet, saygı, umut, dürüstlük ve sevgi olmak üzere toplam yedi evrensel değeri içeren kitaplar okumuş ve sonucunda bu kitapların çocuklardaki bahsi geçen değerler üzerine bilişsel farkındalıklarını önemli oranda geliştirdiğini bulmuştur.

Kılıç (2009)'a göre adalet sadece belli bir dinin ve kültürün ürünü olmayıp evrensel bir değerdir. Dünyanın her yerinde adalet aranılan bir değer olduğu için gerek Türk, gerekse Batı klasiklerinde adalet öğeleriyle karşılaşmak mümkündür. Ancak okul öncesi dönem çocuklarına yönelik hikâye kitaplarında adalet değerine çok sık rastlanmamaktadır. Aynı şekilde çocuk gelişimi veya okul öncesinde değerler eğitimi üzerine yazılmış teorik kitaplarda da adalet değerine çok fazla değinilmediği göze çarpmaktadır. 0-6 yaş grubu çocuklar gelişimsel olarak benmerkezcidirler ve kendilerinin her zaman bir numara olduğunu düşünürler (Bayhan ve Artan, 2007). Örneğin arkadaşlarının da öğretmenin ilgisini hak ettiğini aklına getirmez ve hep kendisiyle ilgilenilmesini bekler. Bu gelişim özelliği normal şartlarda altı yaşın sonlarına doğru etkisini yitirmeye başlar ve çocuk başkalarının da haklı olabileceğini düşünür.

Aktepe ve Yel (2009), ilköğretim öğretmenlerinin değer yargılarını belirlemeye yönelik olarak yaptıkları çalışmada öğretmenlerin en çok önem verdikleri değer *"Haksızlığın düzeltilmesi, zayıfın yanında olması anlamında adaletli olmak"* olduğunu bulmuşlardır. Okul öncesi eğitimin amaçlarından birinin de çocuğu ilköğretime hazırlamak olduğu göz önüne alındığında çocuk kitabı yazarlarının, uzmanların ve öğretmenlerin adalet değerine daha fazla önem vermeleri, çocuğun ilköğretime uyum sağlamasını da kolaylaştıracaktır.

Tutumluluk Değerine İlişkin Bulgular

İncelenen kitaplarda tespit edilen tutumluluk değerine ilişkin bulgu ve yorumlar şu şekildedir:

Tablo 12: Resimli Çocuk Kitaplarında Geçen Tutumluluk Değerinin Dağılımı

Tutumluluk	Alt Kategorilerin Dağılımı (N)	Alt Kategorilerin Oranı (%)
İsraf Etmemek	49	84.48
Gerektiği kadarını kullanmak	9	15.52
Toplam	58	100

Tablo 12'ye bakıldığında incelenen resimli çocuk kitaplarında tutumluluk değerinin; israf etmemek (n=49) ve gerektiği kadarını kullanmak (n=9) şeklinde yer aldığı görülmektedir.

Akbaş (2004), yaptığı çalışmada kız çocukların erkek çocuklara göre daha tutumlu oldukları sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışma kapsamında incelenen tutumlulukla ilgili kitaplarda da (örn. Zeynep Tutumlu Olmak, Zeliş Tutumlu Olmayı Öğreniyor) kahramanların genellikle kız çocuk olması dikkat çekicidir. Bu çalışmanın temel konusu kahraman karakterleri olmasa da incelenen kitaplarda genel olarak adalet, cesaret gibi bazı değerlerin erkek kahraman; yardımseverlik, paylaşmak gibi bazı değerlerin ise kız kahramanlar üzerinden verildiği dikkat çekmektedir. Bu durum, içinde bulunulan toplumda

bir takım cinsiyet rollerinin olduğu ve bunların çocuk kitaplarına da yansıtıldığını düşündürmektedir.

Estetik Değerine İlişkin Bulgular

İncelenen kitaplarda tespit edilen estetik değerine ilişkin bulgu ve yorumlar şu şekildedir:

Tablo 13: Resimli Çocuk Kitaplarında Geçen Estetik Değerinin Dağılımı

Estetik	Alt Kategorilerin Dağılımı (N)	Alt Kategorilerin Oranı (%)
Beğenmek	18	40.91
Güzel, süslemek	26	59.09
Toplam	44	100

Tablo 13'e bakıldığında incelenen resimli çocuk kitaplarında estetik değerinin; güzel, süslenmek (n=26), ve beğenmek (n=18) şeklinde yer aldığı görülmektedir.

36-72 Aylık Çocuklar için Okul Öncesi Eğitim Programı (2006)'da, "estetik bedensel hareketlerle yürür, dans eder, çevresindeki güzellikleri korumak için yapılması gerekenleri açıklar" gibi kazanımların ve 2012 yılında bu programın güncellenmekte olan halinde "çevresinde gördüğü güzel ve rahatsız edici durumları söyler, çevresindeki güzelliklere değer verir" gibi göstergelerin bulunması, okul öncesi dönem çocuklarının da estetik farkındalığa sahip olabileceğini ve bu farkındalığın artırılabilceğini düşündürmektedir (MEB, 2006; MEB, 2012). Resimli hikâye kitaplarında estetik değerlere daha fazla yer verilmesinin, bu farkındalığın kazanılmasında yardımcı olacağı beklenmektedir.

Empati Değerine İlişkin Bulgular

İncelenen kitaplarda tespit edilen empati değerine ilişkin bulgu ve yorumlar şu şekildedir:

Tablo 14: Resimli Çocuk Kitaplarında Geçen Empati Değerinin Dağılımı

Empati	Alt Kategorilerin Dağılımı (N)	Alt Kategorilerin Oranı (%)
Kendini Başkasının Yerine Koymak	21	51.22
Kendisini Başkasının Yerine Koyduğunu İfade Etmek	20	48.78
Toplam	41	100

Tablo 14'e bakıldığında incelenen resimli çocuk kitaplarında empati değerinin; kendisini başkasının yerine koymak (n=21) ve kendisini başkasının yerine koyduğunu ifade etmek (n=20) şeklinde yer aldığı görülmektedir.

Cartledge ve Kiarie (2001)'e göre kitaplar çocukların durumları farklı açılardan görmelerine ve empati geliştirmelerine yardım eder. Ayrıca hikâyeler, çocuklara günlük yaşamda uygun davranışlar sergilemeleri konusunda bir rehberdir (Cartledge ve Kiarie, 2001). Resimli hikâye kitaplarında empati değerine daha çok yer verilmesi, çocukların sosyal açıdan uyumlu ve empati kurabilen bireyler olarak yetişmesine katkı sağlayacaktır.

Hoşgörü Değerine İlişkin Bulgular

İncelenen kitaplarda tespit edilen hoşgörü değerine ilişkin bulgu ve yorumlar şu şekildedir:

Tablo 15: Resimli Çocuk Kitaplarında Geçen Hoşgörü Değerinin Dağılımı

Hoşgörü	Alt Kategorilerin Dağılımı (N)	Alt Kategorilerin Oranı (%)
Affetmek	28	70.00
Hatayı doğal karşılamak	7	17.50
Farklılıkları Kabul Etmek	5	12.50
Toplam	40	100

Tablo 15'e bakıldığında resimli çocuk kitaplarında hoşgörü değerinin; affetmek (n=28), hatayı doğal karşılamak (n=7) ve farklılıkları kabul etmek (n=5) şeklinde yer aldığı tespit edilmiştir. Kitaplarda hoşgörü değerine en fazla, affetmek (n=28), en az farklılıkları kabul etmek (n=5) şeklinde yer verildiği görülmektedir.

Brenna (2008)'e göre engelli çocuklar için okunan çocuk kitaplarının iki yönlü etkisi vardır. Birincisi, engelli olmayan çocukların engelli olan çocuğa karşı anlayışlı olmasını ve tolerans göstermesini sağlar. İkincisi ise, engelli çocuğun yalnız olmadığının, kendisi gibi güçlülere sahip başka çocukların da bulunduğu farkına varmasını sağlar (Lintner, 2011). Globalleşen dünyada çocukların küçük yaşlardan itibaren dünyaya çoklu bir bakış açısı ile bakmaları, farklı kültürlerle ve insanlara hoşgörülü olmayı öğrenmeleri önemlidir. Morgan (2009)'a göre, kültürler arası bir anlayış, iyi yazılmış resimli hikâye kitaplarıyla küçük yaşlardan itibaren kazandırılabilir. Bu bakış açısını kazandırabilmek için ebeveynler ve eğitimciler çocuklarına farklı kültürler, etnik kökenleri ve farklı gruptan insanları içeren kaliteli kitaplar okumalıdır (Morgan, 2009). Türkiye'de de pek çok farklı etnik grubun ve farklı kültürden insanların bulunduğu göz önüne alınırsa, kitaplarda çocuğun seviyesine uygun şekilde yazılmış kitaplar farklılıklara hoşgörü ile bakmada temel oluşturacaktır.

Lenox (2000), çocuk kitaplarının, farklı kültürlerdeki insanlar için anlayış geliştirmedeki etkisi üzerine yaptığı araştırmada çeşitli kültürlerle ilişkin okunan kitapların anaokuluna giden çocukların farklılıkları kabullenme yeteneğini geliştirdiğini saptamıştır. Ayrıca, kitaplar vasıtasıyla farklı kültürlerle erken karşılaşmak çocukların ufkunu geliştirmektedir. Lenox (2000)'un araştırmasında okunan kitaplar rastgele olmayıp içerisinde çeşitli görüş açıları, farklı gelenekler, fikirler ve alışkanlıkların bulunduğu hikâyelerden seçilmiştir. Farklı özellikteki insanların kitaplarda yer almasının çocuklarda hoşgörü değerini geliştireceği düşünülmektedir. Oysa bu çalışmada hoşgörü değerinin 'farklılıkları kabul etmek' alt kategorisine kitaplarda çok az rastlandığı görülmektedir.

Dürüstlük Değerine İlişkin Bulgular

İncelenen kitaplarda tespit edilen dürüstlük değerine ilişkin bulgu ve yorumlar şu şekildedir:

Tablo 16: Resimli Çocuk Kitaplarında Geçen Dürüstlük Değerinin Dağılımı

Dürüstlük	Alt Kategorilerin Dağılımı (N)	Alt Kategorilerin Oranı (%)
Doğru Söylemek	31	81.58
Bulduğu Eşyayı Sahibine Vermek	4	10.53
Verdiği Sözü Yerine Getirmek	3	7.89
Toplam	38	100

Tablo 16'ya bakıldığında incelenen resimli çocuk kitaplarında dürüstlük değerinin; doğruyu söylemek (n=31), bulduğu eşyayı sahibine vermek (n=4) ve verdiği sözü yerine getirmek (n=3) şeklinde yer aldığı tespit edilmiştir. Kitaplarda dürüstlük değerine en fazla, doğru söylemek (n=31), en az verdiği sözü yerine getirmek (n=3) şeklinde yer verildiği görülmektedir. Dürüstlük değerine, verdiği sözü yerine getirmek alt kategorisiyle çok az yer verilmesi dikkat çekici bir sonuçtur. Bu değer en fazla doğru söylemek şeklinde verilmiştir.

Yim ve ark. (2011), 5-6 yaş çocukların Çin festivallerindeki geleneksel hikâyelerde geçen Konfüçyan değerleri ne kadar anladıklarını belirlemeye yönelik yaptıkları çalışmada çocukların en fazla cömertlik ve dürüstlük değerine ilişkin görüş belirttiğini saptamışlardır. Cömertlik değeri, bu çalışmada incelenen kitaplarda ayrı bir değer olarak bulunmamakla birlikte paylaşma değeri kapsamında değerlendirildiğinde Yim ve arkadaşlarının bulgularıyla benzer olduğu söylenilebilir.

Karatay (2011), MEB tarafından tavsiye edilen, yerli ve yabancı 100 Temel Eser üzerine yaptığı çalışmada yerli çocuk kitaplarında dürüstlük değerine son derece az oranda yer verildiğini tespit etmiştir. Bu bulgu, yapılan bu çalışmada elde edilen dürüstlük değerine

ilişkin bulguya paraleldir. Bu çalışmada dürüstlük değeri, kitaplarda yer alan toplam yirmi farklı değer içerisinde on dördüncü sırada yer almaktadır.

Çalışkanlık Değerine İlişkin Bulgular

İncelenen kitaplarda tespit edilen çalışkanlık değerine ilişkin bulgu ve yorumlar şu şekildedir:

Tablo 17: Resimli Çocuk Kitaplarında Geçen Çalışkanlık Değerinin Dağılımı

Çalışkanlık	Alt Kategorilerin Dağılımı (N)	Alt Kategorilerin Oranı (%)
Çok çalışmak	26	81.25
Azimli, gayretli olmak	6	18.75
Toplam	32	100

Tablo 17'ye bakıldığında resimli çocuk kitaplarında çalışkanlık değerinin; çok çalışmak (n=26) ve azimli, gayretli olmak (n=6) şeklinde yer aldığı görülmektedir. Azim ve gayretli olmak kavramlarının okul öncesi dönem çocukları için anlaşılması zor olan soyut kavramlar olduğu düşünüldüğünde çalışkanlık değerinin çok çalışmak ile verilmesinin uygun bir yöntem olduğu düşünülmektedir.

Özgüven Değerine İlişkin Bulgular

İncelenen kitaplarda tespit edilen özgüven değerine ilişkin bulgu ve yorumlar şu şekildedir:

Tablo 18: Resimli Çocuk Kitaplarında Geçen Özgüven Değerinin Dağılımı

Özgüven	Alt Kategorilerin Dağılımı (N)	Alt Kategorilerin Oranı (%)
Yapabileceklerini/Yeteneklerini bilmek	23	76.67
Kendine Güven Duymak	7	23.33
Toplam	30	100

Tablo 18'e bakıldığında resimli çocuk kitaplarında özgüven değerinin; yapabileceklerini/yeteneklerini bilmek (n=23) ve kendine güven duymak (n=7) şeklinde yer aldığı görülmektedir. İncelenen kitaplarda özgüven gibi görülebilecek bazı ifadelerin övünmek, kibirlenmek veya hava atmak şeklinde olduğu tespit edilerek bu cümleler mecazi anlamlar taşıdığı için araştırmaya dahil edilmemiştir.

Parker (2005)'e göre çocuklardaki zayıf sosyal becerileri geliştirmek ve düşük özgüveni artırmak için kitapla tedavi etkili bir yöntemdir. Kitapla tedavi, çocuğun geliştirmeye ihtiyaç duyduğu karakter özelliğine yönelik kitapları seçip okumaktır. Bu nedenle kitap seçimi en önemli aşamadır. Akran ilişkileri zayıf olan ve özgüveni düşük çocuklar için bu özellikleri geliştirmeye yönelik kitaplar okumak faydalı olacaktır (Parker, 2005). Çocuk kitaplarında özgüven değerine yeterince yer verilmesinin, bir takım davranış problemlerinin çözülmesinde de etkili olacağı düşünülmektedir.

İştian (2005), çocuk kitaplarındaki benlik kavramını incelediği çalışmasında, kendini yetenekli biri olarak görme, yeteneklerine ve bilgisine güvenme ve kendi fiziksel özelliklerinden hoşnut olma alt konularıyla ilgili oldukça az sayıda çocuk kitabı olduğunu belirtmiştir. Bu bulgu, yapılan bu çalışmadaki özgüvene ilişkin bulguyu destekler niteliktedir. Değer eğitime yönelik kitaplarda özgüven değerine de yeterince yer verilmeye ihtiyaç duyulmaktadır.

Sorumluluk Değerine İlişkin Bulgular

İncelenen kitaplarda tespit edilen sorumluluk değerine ilişkin bulgu ve yorumlar şu şekildedir:

Tablo 19: Resimli Çocuk Kitaplarında Geçen Sorumluluk Değerinin Dağılımı

Sorumluluk	Alt Kategorilerin Dağılımı (N)	Alt Kategorilerin Oranı (%)
Sorumlu-Görevli Olmak	11	39.28
Sorumluluk Almak	7	25.00
Sorumluluğunu Yerine Getirmek	6	21.44
Çevreye Duyarlı Olmak	4	14.28
Toplam	28	100

Tablo 19'a bakıldığında resimli çocuk kitaplarında sorumluluk değerinin; sorumlu-görevli olmak (n=11), sorumluluk almak (n=7), sorumluluğunu yerine getirmek (n=6) ve çevreye duyarlı olmak (n=4) şeklinde yer aldığı tespit edilmiştir. Kitaplarda sorumluluk değerine en fazla, sorumlu-görevli olmak (n=11), en az çevreye duyarlı olmak (n=4) şeklinde yer verildiği görülmektedir. Sever (2003), bebeklik döneminden itibaren çocukların insana ve yaşama dair bireysel değerler oluşturmalarında çocuk kitaplarının çok önemli bir rol oynadığına dikkat çekmektedir. Çocuk kitaplarında sorumluluk değerine az oranda rastlanması dikkat çekici bir sonuçtur.

Gönen ve ark. (2011) tarafından yapılan bir çalışmada, çocuk kitaplarında en az yer verilen değer vatansızlık ve sorumluluk olduğu bulunmuştur. Sorumluluk değerinin düşük çıkması yapılan bu çalışmanın sorumluluğa ilişkin sonucuyla aynı doğrultudadır. Ayrıca bu çalışmada kitaplarda vatansızlık değerine hiç rastlanmamıştır.

Cesaret Değerine İlişkin Bulgular

İncelenen kitaplarda tespit edilen cesaret değerine ilişkin bulgu ve yorumlar şu şekildedir:

Tablo 20: Resimli Çocuk Kitaplarında Geçen Cesaret Değerinin Dağılımı

Cesaret	Alt Kategorilerin Dağılımı (N)	Alt Kategorilerin Oranı (%)
Cesur, Kahraman	9	40.91
Cesaret Vermek	11	50.00
Korkmamak	2	9.09
Toplam	22	100

Tablo 20'ye bakıldığında resimli çocuk kitaplarında cesaret değerinin; cesaret vermek (n=11), cesur, kahraman (n=9) ve korkmamak (n=2) şeklinde yer aldığı tespit edilmiştir. Kitaplarda cesaret değerine cesaret vermek (n=11), cesur-kahraman (n=9) ve korkmamak (n=2) şeklinde yer verildiği görülmektedir.

Singh ve Lu (2003), çocuk kitaplarındaki kahramanların özelliklerini keşfetmeye yönelik olarak yaptıkları çalışmada, dünyanın farklı ülkelerinden kitap örnekleri almışlar ve inceledikleri bu kitaplarda cesaret, azim, beceriklilik ve iyimserliğin evrensel değerler olduğunu keşfetmişlerdir. Türkiye'de yayımlanan kitaplarda da cesaret değeri kitaplarda bulunmakla birlikte yer verilme oranı tatmin edici değildir. Ayrıca azimlilik değerine çalışkanlık değerinin alt kategorisi olarak çok az oranda yer verilmiştir. Beceriklilik ve iyimserlik değerlerine ise bu çalışma kapsamında incelenen kitaplarda rastlanmamıştır.

Liderlik Değerine İlişkin Bulgular

İncelenen kitaplarda tespit edilen liderlik değerine ilişkin bulgu ve yorumlar şu şekildedir:

Tablo 21: Resimli Çocuk Kitaplarında Geçen Liderlik Değerinin Dağılımı

Liderlik	Alt Kategorilerin Dağılımı (N)	Alt Kategorilerin Oranı (%)
Lider seçilmek	10	71.43
Önder, lider	4	28.57
Toplam	14	100

Tablo 21'e bakıldığında incelenen resimli çocuk kitaplarında liderlik değerinin; lider seçilmek (n=10) ve önder, lider (n=4) şeklinde yer aldığı görülmektedir.

Çocuk kitaplarında liderlik değerine son derece az yer verilmesi beklenmedik bir durumdur. 36-72 Aylık Çocuklar için Okul Öncesi Eğitim Programı (2006) “*Gerektiğinde lideri izler. Gerektiğinde liderliği üstlenir*” gibi kazanımlar ve 2012 yılına güncellenmeye başlayan söz konusu programda “*Gerektiği durumlarda farklı görüşlerini söyler. Gerektiğinde liderliği üstlenir*” göstergeleri olması okul öncesi eğitimde liderlik değerinin ve davranışlarının önemli olduğunu göstermektedir (MEB, 2006; MEB, 2012). Eğitimin ayrılmaz bir parçası olan çocuk kitaplarının da, okul öncesi eğitim programlarını destekler nitelikte yazılması beklenmektedir.

Barış Değerine İlişkin Bulgular

İncelenen kitaplarda tespit edilen sevgi değerine ilişkin bulgu ve yorumlar şu şekildedir:

Tablo 22: Resimli Çocuk Kitaplarında Geçen Barış Değerinin Dağılımı

Barış	Alt Kategorilerin Dağılımı (N)	Alt Kategorilerin Oranı (%)
Barış	3	37.50
Barışmak	2	25.00
Barıştırmak	3	37.50
Toplam	8	100

Tablo 22’ye bakıldığında resimli çocuk kitaplarında barış değerinin; barış (n=3), barıştırmak (n=3) ve barışmak (n=2) şeklinde yer aldığı görülmektedir.

Şen (2007)’in 100 Temel Eser üzerine yaptığı çalışmada, barış değerinin az bulunan değerler arasında yer alması bu çalışmada elde edilen verilerle aynı doğrultudadır. Oruç (2010)’a göre iletişimin çarpıklaşması, yanlış anlaşılma, anlaşılama, samimiyetsizlik ve aldatma nedenleri ile bireyler arasında çatışma doğar. Çarpık iletişim ve çatışmalar şiddete ve güvensizliğe yol açabilmektedir. Bu nedenle ahlaki bir değer eğitimi olarak barış çok önemli bir konudur (Oruç, 2010). İleride insan ilişkilerinin ve kurulacak olan iletişim modelinin temellerinin atıldığı okul öncesi dönemde bir değer eğitimi aracı olarak resimli hikâye kitaplarında barış değerine son derece az bir şekilde yer verilmesi şaşırtıcı bir durumdur. Kamaraj ve Kerem (2006), yaptıkları çalışmaya göre Türkiye, barış eğitiminin çocuğun doğumuyla birlikte başlamasını ve çevresindeki tüm materyallerde barış teması olması gerektiğini düşünmektedir. Eğitimde önemli bir materyal olan resimli çocuk kitaplarında ise barış değerine neredeyse yer verilmemesi, bu düşünce ile çelişmektedir.

Resimli Hikâye Kitaplarında Yeralan Değerlere İlişkin Alıntılar

İncelenen resimli çocuk kitaplarında yer alan değerler aşağıdaki alıntılarla desteklenmektedir;

Sevgi

“*Zeynep öğretmeninin kendisini ve arkadaşlarını çok sevdiğini hissetti*” (Kutlu, 2012 ‘Sevgimizi Paylaşıyoruz’ kitabından, s.13).

“*Hemen oradaki hayvanlara başlamış aslanı övmeye: şu genç aslanlardan yelesi uzun olan yok mu, çok hoş sohbet biri*” (Çakman, 2011, ‘Kral Kim Olacak kitabından, s.8).

“*Çok sevdiği kurabiyeleri aramaya başladı*” (Çelebioğlu, ‘Balcan Doğruyu Söylüyor’ kitabından, s. 4).

“*Annesinin yanağına bir öpücük kondurdu*” (Kutlu, 2012 ‘Sevgimizi Paylaşıyoruz’ kitabından, s.9).

“*Herkes en sevdiği köşede oynuyordu. Canıcap en çok evcilik köşesini seviyordu. Taytay blok köşesindeki bloklarla oynamaya bayılıyordu. Zepzep müzik köşesini çok seviyordu*” (Şirin ve ark., 2009, ‘Kiki Farklılıkları Kabul Ediyor’ kitabından, s.2).

Paylaşmak

“*Her şeyi paylaşırız*” (Akal, 2011, ‘Can Arkadaşımın Doğum Günü’ kitabından, s. 1)

“*Dedemle birlikte yürüyüşe çıkmıştık*” (Ulusoy, 2009, ‘Ali’nin Sevinci’ kitabından s. 4).

"Hep birlikte akşama kadar oynadılar (Oltulu, 2012, 'Yıkanmayı Sevmeyen Mumu' kitabından, s.16).

"Çikolatamı ikiye bölsem. Şekerimi ona versem. Oyuncaklarımdan seçtirsem. Bisikletime bindirsem. Biz her zaman paylaşıyoruz çikolatayı şekeri. Sırayla kullanırız bisikleti. Oyuncaklarımdan seçip de götürebilir evine dilediğini" (Akal, 2011, 'Can Arkadaşımın Doğum Günü' kitabından, s. 5-6-7).

"Çiftliklerin birinde yavrularıyla birlikte yaşayan bir tavuk vardı...Birlik ve beraberlik içerisinde yaşayıp gidiyorlardı" (Seyyit, 2012, 'Çalışkan Tavuk' kitabından, s. 3).

"Sincan Capcap, kirpi kestane Taytay ve Taytayın dedesi birlikte o gün keşfe çıkacaklardı (Şirin ve ark., 2009, 'Kestane Zepzep'i Anlıyor' kitabından, s. 2)

"Capcap ona evcilik köşesinde pastalar, börekler ikram etti." (Şirin ve ark., 2009, 'Kiki Farklılıkları Kabul Ediyor' kitabından, s.10).

Arkadaşlık

"Badi ördek arkadaşını bulamamıştı.... Arkadaşı yeşil ördek hiçbir yerde yoktu" (Çakman, 2012, 'Badi Ördeğin Arkadaşı Nerede?' kitabından, s.6-7).

"Sizin arkadaşımız benim de arkadaşım" (Ulusoy, 2009, 'Ali'nin Sevinci' kitabından, s. 6)

"Dostluğumuz hep yaşasın" (Akal, 2011, 'Can Arkadaşımın Doğum Günü' kitabından, s. 12).

"Zeynep, arkadaşı Tülay'ın yanına oturdu" (Kutlu, 2012 'Sevgimizi Paylaşıyoruz' kitabından, s.15)

"Arkadaşlık benim için önemliydi" (Ulusoy, 2009, 'Ahmet'in Hüznü' kitabından s.19)

"Sen benim en iyi arkadaşımın" (Kutlu, 2012 'Sevgimizi Paylaşıyoruz' kitabından, s.15).

"Kestaneciğim, siz içinüz arkadaşsınız, yalnız hissetmiyorsunuz" (Şirin ve ark., 2009, 'Kestane Zepzep'i Anlıyor' kitabından, s. 11).

"Bence sizinle arkadaş olması için bir fırsat vermelisin" (Şirin ve ark., 2009, 'Kestane Zepzep'i Anlıyor' kitabından, s.11)

"Öğretmen Tatlı, yumuşak bir ses tonuyla "Birazdan sınıfımıza yeni bir arkadaş gelecek" (Şirin ve ark., 2009, 'Kiki Farklılıkları Kabul Ediyor' kitabından, s.5).

Mutluluk

"Badi ördek çok sevindi" (Çakman, 2012, 'Badi Ördeğin Arkadaşı Nerede?' kitabından, s.13).

"Çikolata yemiş gibi mutlu oldu....Onları çok sevdiğimi söyleyince sevdiklerim de böyle mutlu olacaklar" (Kutlu, 2012 'Sevgimizi Paylaşıyoruz' kitabından, s.13).

"Akşam için bir sürpriz planladılar" (Kutlu, 2012 'Sevgimizi Paylaşıyoruz' kitabından, s.27).

"Elif sürprizin ne olduğunu söylemedi. Zaten sürprizler hemen açıklanmazdı. Elif Zeliş'in gözlerini sımsıkı kapadı, yavaş adımlarla sürprizin olduğu yere götürdü" (Şafak, 2011, 'Zelişin Temizlik Alışkanlığı' kitabından, s. 9-10).

"Tavan arasından mutluluk sesleri, kahkahalar yükseliyordu" (Kutlu, 2012, 'Hediye Hazırlıyoruz' kitabından, s. 17).

Nezaket

"Afiyet olsun diye karşılık verdi" (Ulusoy, 2009, 'Ahmetin Hüznü' kitabından, s.17).

"Hatasını anlayan küçük sincap Taytap'dan özür diledi" (Şirin ve ark., 'Taytay Artık Kızıyor' kitabından, s. 6).

"Juri üyeleri keçinin ormanda yaptığı işleri görüp keçiye teşekkür etmişler" (Özmen, 2011, 'Çevreci Kral Kurbağa' kitabından, s. 14).

"Tekin'in annesi de Kibarlık'a teşekkür etti. Sağ ol Kibarlık dedi" (Gündüz, 2005, 'Kibarlık Arkadaş Canlısı' kitabından, s. 9).

"Teşekkür ederim. Ama lütfen acele et" (Çakman, 2011, 'Küçük Sincabın Yardımsever Arkadaşları' kitabından, s.7).

Yardımseverlik

"O her zaman çok yardımseverdi" (Kutlu, 2012 'Sevgimizi Paylaşıyoruz' kitabından, s.17).

"O günden sonra her iste yardımlaştılar" (Seyyit, 2012, 'Çalışkan Tavuk' kitabından, s. 12).

"Bakalım bugün yardıma ihtiyacı olan biriyle karşılaşacak mısınız. Zeynep ile Tarık yardım ederlerse onlara rozet takabilirsin dedi....Biz de yardımsever olmak istiyoruz diye bağırdı (Kutlu, 2012, 'Yardıma Koşuyoruz' kitabından, s. 17)

"Köpeğimi bulabilmem için bana yardım eder misiniz? Tabi ki yardım ederiz dediler" (Kutlu, 2012, 'Yardıma Koşuyoruz' kitabından, s. 21).

"Ormandan gelen imdat, kurtarın beni diyen bir ses duydu. Timtim tavşan yaptığı işi bırakarak hızla ormana doğru koşmaya başladı" (Kaya, 2012, 'Özgür Ördek' kitabından, s. 1)

"Kurtar beni diye bağıırıyordu. Timtim tavşan Özgür ördeği elinden tutarak onu sudan çıkardı" (Kaya, 2012, 'Özgür Ördek' kitabından, s. 5)

"Yardım istemeliydi. Birilerine seslenmeliydi. İmdat. Kurtarın beni, yarım edin. Kimse yok mu" (Çakman, 2011, 'Küçük Sincabın Yardımsever Arkadaşları' kitabından, s.6).

"Çok geçmeden herkes sincabı kurtarmak için gelmişti" (Çakman, 2011, 'Küçük Sincabın Yardımsever Arkadaşları' kitabından, s.8).

Temizlik

"Gölde yaorularını yıkar, kendi de yıkanır. Ördek teyze yıkanmayı çok severdi" (Oltulu, 2012, 'Yıkanmayı Sevmeyen Mumu' kitabından, s.8).

"Anne tavşan Mumu'yu banyoya hazırladı. Mumu ilk defa kendisi banyo yaptı" (Oltulu, 2012, 'Yıkanmayı Sevmeyen Mumu' kitabından, s.11-12).

"Tüyleri tertemiz olmuş, mis gibi kokuyordu" (Oltulu, 2012, 'Yıkanmayı Sevmeyen Mumu' kitabından, s.12).

"Kovaya su ile sabun koyup etraftaki tozları silmişti. Her yer tertemiz olmuş. Zeliş temiz bir kızdı. Ellerini yemekten önce ve yemekten sonra yıkamayı ihmal etmezdi. Ellerini sabunlar, daha sonra su ile yıkar. Sabah kalktığında ellerini ve yüzünü yıkar, arkasından da kahvaltısını yapardı. Ellerindeki mikroplardan yıkayarak kurtulurdu" (Şafak, 2011, 'Zelişin Temizlik Alışkanlığı' kitabından, s. 1-2-3).

Saygı

"Annelerinden izin alıp bahçeye çıktılar" (İnci, 2011, 'Cici Çocuklar Saygılı Olur' kitabından, s.5).

"Bu tırtılın adı saygı tırtılı, ona siz uzatacaksınız. Çocuklar kendilerine ve başkalarına saygılı oldukları zaman bu tırtıl uzar" (İnci, 2011, 'Cici Çocuklar Saygılı Olur' kitabından, s.8).

"Topunuzun o yuvaya ve karıncalara zarar vermemesi için yerinizi değiştirdiniz. Bu güzel davranışınızla karıncaların yaşama hakkına saygı gösterdiniz. Karınca yuvasından uzaklaşıp başka yerde top oynamaya başladınız. Çiçeklere zarar gelmesin diye yerinizi yeniden değiştirdiniz. Bu güzel davranışınızla çiçeklerin de yaşama hakkına saygı gösterdiniz" (İnci, 2011, 'Cici Çocuklar Saygılı Olur' kitabından, s.15-16).

"İşte bu vadiyi, suları ve bitkileri korumakta olan bir kurbağa varmış" (Özmen, 2011, 'Çevreci Kral Kurbağa' kitabından, s.3).

Adalet

"Dedesi bu durumdan şikayetçi olmuştu..... Dedeme haksızlık yapılmış. Avukat olacağım ve kimseye haksızlık yapılmasına izin vermeyeceğim demişti" (Yeşilmen, 2011, 'Avukat Karga' kitabından, s. 3-4).

"Şikayetinizi bir de sizden dinlemek istiyorum dedi. Mandallardan biri: biz görevimizi yaparken rüzgar bazen sırf eğlence olsun diye hızlı esiyor, her tarafa zarar veriyor dedi.: İşimizi yapmakta çok zorlanıyoruz sayın avukat dedi. Artık dayanamıyoruz, bir çare bulun diye diğer mandallar da onu destekledi"(Yeşilmen, 2011, 'Avukat Karga' kitabından, s. 8-9).

"Hakkında şikayet var, görevini kötüye kullanıyormuşsun. Mandallar senden şikayetçi, ben de yaptıklarını gördüm.....Görevini kötüye kullandığı için başkalarına da kendine de zararı dokunmuştu" (Yeşilmen, 2011, 'Avukat Karga' kitabından, s. 13).

Tutumluluk

"Annesi Zelişin peşinden ışığı söndürür, musluğu kapatır, tutumlu olmaya çalışırdı" (Şafak, 2011, 'Zeliş Tutumlu Olmayı Öğreniyor' kitabından, s. 5).

"Tabağına konulan yiyeceği bitireceğine söz verdi. Su ve elektrik gibi zamanını da boşa harcamaması gerektiğini babasından öğrenmişti" (Şafak, 2011, 'Zeliş Tutumlu Olmayı Öğreniyor' kitabından, s. 8-9).

"Telefonda gereksiz yere konuşmamak, gereksiz yere meşgul etmemek gerekiyordu... Telefonda nasıl konuşmalar yapman gerektiğini biliyorsun, gereksiz konuşmalar yapmıyorsun.....Elektriği boşuna açık bırakmamalıyız.Musluğu da damlamaması için iyice kapatmalıyız" (Şafak, 2011, 'Zeliş Tutumlu Olmayı Öğreniyor' kitabından, s. 11-12).

"Artık elektrik ve su konusunda tutumlu olması sayesinde faturalar daha az geliyordu. Kendi kendine, tutumlu olmak gerçekten de güzel bir şey dedi. Her şey gerektiği kadar kullanılıyor.Artık tutumlu bir çocuk olduğundan açık kalan muslukları kapatıyor... Kumbarasına para atıp biriktiriyor, zamanını boşa harcamıyor"(Şafak, 2011, 'Zeliş Tutumlu Olmayı Öğreniyor' kitabından, s. 14-15).

Estetik

"Kuyruğu çok güzel ve kocamandı" (Çakman, 2012, 'Badi Ördeğin Arkadaşı Nerede?' kitabından, s.13).

"Davet günü geldiğinde kebek en güzel elbisesini giyip süslendi" (Yeşilmen, 2011, 'Sevgi Çorbası' kitabından, s.3)

"Yeni bir yuva buldum, orayı en güzel otlarla döşemiştım dedi ayı" (Dinçer, 2010, 'Yardımsever Kirpi' kitabında, s.9).

"Kibarcık gerçekten güzel bir fener yapıyor" (Gündüz, 2005, 'Kibarcık Çalışkan Çocuk' kitabından, s. 9).

Empati

"Üşüyor mudur acaba? Karnı da acıkmuş olmalı. Sabah nasıl fark etmedim bu halini. Çok üşüdüğünü ve acıktığını biliyorum. Çünkü ben de bugün aynı şeyleri yaşadım" (Bektaş, Cantürk ve Şenler, 2011, 'Islak Pati' kitabından, s.13)

"Onu Emre'den daha iyi kimse anlayamazdı" (Bektaş, Cantürk ve Şenler, 2011, 'Islak Pati' kitabından, s.16)

"Bunu ancak hasta olup da ziyaretçisi gelen anlayabilir" (Ulusoy, 2009, 'Ali'nin Sevinci' kitabından, s. 9)

"Seni anlıyorum yaorum. Canının yanması seni kızdırdı" (Şirin ve ark., 'Taytay Artık Kızıyor' kitabından, s. 6)

"Kendini Zepzep'in yerine koy. Zepzep'in yerinde olsan ne hissederdin?... Evet, arkadaşım olmasaydı üzülürdüm. Kendini Zepzep'in yerine koyunca düşünceleri değişmişti" (Şirin ve ark., 2009, 'Kestane Zepzep'i Anlıyor' kitabından, s.11-12).

Hoşgörü

"Fedakar tavuk onları affetti" (Seyyit, 2012, 'Çalışkan Tavuk' kitabından, s. 12).

"Canın yandığında hemen karlığını vermedin, küçük sincabı affettin" (Şirin ve ark., 2009, 'Taytay Artık Kızıyor' kitabından, s. 9)

"İyi ama Kestane, niyeti bizi korkutmak değildi ki" (Şirin ve ark., 2009, 'Kestane Zepzep'i Anlıyor' kitabından, s.11).

"Herkes dışardan bakınca birbirinden farklıdır çocuklar. Bu önemli değildir. Çünkü herkesin iyi yapabildiği bir şey vardır" (Sommer ve Deliorman, 2012, 'Pengu Yeni Bir Arkadaş' kitabından, s.16).

Dürüstlük

“İçinizden biri doğruyu söyleyene kadar size yemek vermeyeceğim. Balış Balcan'a doğruyu söylemediği için kırıldı....Doğru söylemekten asla korkmamalısın.Doğruyu söylediğin zaman kendini çok daha iyi hissedersin.Doğruyu söylediğin için seninle gurur duyuyorum diyerek ona sarıldı”(Çelebioğlu, 'Balcan Doğruyu Söylüyor' kitabından, s. 23).

“Tali o günden sonra kendi kendine doğruyu söyleyeceğine söz verdi” (Işıkoğlu, 2012, 'Tali Doğruyu Söylüyor' kitabından, s.16).

“Hakkın olmayan şeyi geri getirdin....Sen doğruluğa örnek bir çocuksun” (Gündüz, 2005, 'Kibarcık Doğruluk Örneği' kitabından, s. 16).

“Kitabı aldığı yere bıraktı. Sahibi ararsa düştüğü yerde bulsun istedi. Başkasına ait bir şeyi izinsiz alamazdı” (Ömür, 2011, 'Rubi'nin Tatlı Sürprizi Kitabından', s.4).

Çalışkanlık

“Davaları incelerken sadece gelen dosyalara bakmaz, iyice araştırır, olay yerine incelemeler yapar, sonra karar verir” (Yeşilmen, 2011, 'Avukat Karga' kitabından, s. 2).

“Şükran Teyze ne kadar çok çalışıyor” (Kutlu, 2012 'Sevgimizi Paylaşıyoruz' kitabından, s.21).

“Kibarcık çok çalışkan bir çocuktur” (Gündüz, 2005, 'Kibarcık Çalışkan Çocuk' kitabından, s. 3).

“Çok çalışıp başaracağım” (Gündüz, 2005, 'Kibarcık Arkadaş Canlısı' kitabından, s. 13).

Özgüven

“İçinden hiç de kötü kokmuyorum, kendime oynayacak başka birilerini bulabilirim diye geçirdi” (Oltulu, 2012, 'Yıkanmayı Sevmeyen Mumu' kitabından, s.7).

“Ben resim yarışmalarına katılıyorum ve birçok birinciliğim var. Annem sen çok yeteneklisin, ilerde iyi bir ressam olabilirsin diyor” (Karababa, 2012, 'Mustafa'nın Yeni Arkadaşı' kitabından, s.15).

“Ben güçlüyüm. Tek başıma yapabilirim” (Kaya, 2012, 'Fişek Fil Yavrusu kitabından, s.8).

Sorumluluk

“Odasını toplamak da görev ve sorumlulukları arasındaydı.... İlk işi odasını toplamak oldu. Oyuncaklarını sepetine koydu, giysilerini güzelce katladı” (Şafak, 2011, 'Zeliş Tutumlu Olmayı Öğreniyor' kitabından, s. 9-10).

“Annesi Kibarcık'a para verip markete yolladı” (Gündüz, 2005, 'Kibarcık Doğruluk Örneği' kitabından, s. 12).

“Annesi küçük tavşan Mumu'yu bir gün havuç toplaması için tarlaya yolladı” (Oltulu, 2012, 'Mumu Diş Fırçalıyor' kitabından, s.3).

Cesaret

“Boni günün kahramanı olmuştu” (Somer ve Deliorman, 2012, 'Pengu Yeni Bir Arkadaş' kitabından, s.14).

“Bana da cesaret verdiniz” (Çiftçi, 2010, 'Atakan Süper Kahraman Oluyor' kitabından, s.5).

“Cesaretle karanlık koridora yürüdü ve ışığı açtı” (Çiftçi, 2010, 'Atakan Süper Kahraman Oluyor' kitabından, s.11).

Liderlik

“Orman sakinleri yeni kralı nasıl seçeceklerdi? Hangi genç arslan kral olacaktı?...Düşünmüşler, taşınmışlar, hangi genç arslan daha yetenekliyse onu kral yapalım diyerek iki arslan arasında bir yarışma yapmaya karar vermişlerdi” (Çakman, 2011, 'Kral Kim Olacak' kitabından, s.3-4).

“Kibarcık sınıfa önderlik etti” (Gündüz, 2005, 'Kibarcık Arkadaş Canlısı' kitabından, s. 12).

“Pengu, sen önde ol. Herkes Pengu'yu takip etsin” (Somer ve Deliorman, 2012, 'Pengu Yeni Bir Arkadaş' kitabından, s.5).

Barış

“Çabucak barışıdır” (Akal, 2011, ‘Can Arkadaşımın Doğum Günü’ kitabından, s. 1)

“Kavga edenler olursa hemen onların arasında girer ve barışır. Çünkü Kibarlık barışçı bir çocuk” (Gündüz, 2005, ‘Kibarlık Arkadaş Canlısı’ kitabından, s. 5).

SONUÇLAR VE TARTIŞMA

Bu araştırma, 3-6 yaş grubu çocuklar için değerlere yönelik olarak yayımlanan, Türk yazarlar tarafından yazılmış resimli çocuk kitaplarında yer alan değerleri incelemek amacıyla yapılmıştır.

İnceleme sonucunda 3-6 yaş grubu çocuklar için değerlere yönelik olarak yayımlanan, Türk yazarlar tarafından yazılmış resimli çocuk kitaplarında sevgi, paylaşmak, arkadaşlık, mutluluk, nezaket, yardımseverlik, temizlik, saygı, adalet, tutumluluk, estetik, empati, hoşgörü, dürüstlük, çalışkanlık, özgüven, sorumluluk, cesaret, liderlik ve barış değerlerine yer verildiği tespit edilmiştir. Kitaplarıdaki toplam cümle %28.69 oranında değer ifade etmektedir. İncelenen eserler olaya dayalı metinler olduğu için olayı anlatan ve geçiş cümlelerinin çok fazla olması gerektiği düşünüldüğünde %28.69 oranında değer ifade eden cümle bulunması yüksek bir sonuçtur.

Kitaplarda bulunan değerlerin oranları şu şekildedir: Sevgi %19.33; paylaşmak %11.84; arkadaşlık %11.47; mutluluk %10.41; nezaket %8.93; yardımseverlik %7.95; temizlik %6.52; saygı %3.74; adalet %3.38; tutumluluk %2.68; estetik % 2.03; empati %1.90; hoşgörü %1.85; dürüstlük %1.76; çalışkanlık %1.48; özgüven %1.39; sorumluluk %1.30; cesaret %1.02; liderlik %0.65; barış %0.37. Dağılımlarına bakıldığında sevgi %19.33; paylaşmak %11.84; arkadaşlık %11.47; mutluluk %10.41 ve nezaket %8.93 en çok rastlanan değerler iken; cesaret %1.02; liderlik %0.65 ve barış %0.37 değerinin ise en az yer verilen değerler olduğu görülmektedir. Bu değerler kitaplarda farklı oranlarda yer almakla birlikte, bütün değerlerin oranları oldukça düşük bulunmuştur. Kitaplarda bulunan değerlerin hem sayı hem de oran olarak artırılması önerilmektedir. Böylece resimli kitapların çocuğun kişisel gelişimine olumlu katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çocuklar kitaplarda geçen konu ya da karakterler ile özdeşim kurarken, olumlu davranışları daha kolay öğrenebilir ve davranış haline getirebilir.

Elde edilen bulgulara göre araştırma kapsamında incelenen resimli çocuk kitaplarında en fazla sevgi (n=418), en az ise barış (n=8) değerine yer verildiği tespit edilmiştir. Resimli çocuk kitaplarında sevgi, paylaşmak, arkadaşlık, mutluluk gibi belirgin şekilde işlenen değerlerin yanı sıra cesaret, liderlik, özgüven, sorumluluk, barış gibi farklı değerler de ele alınmalıdır. Bu değerlerin de kitaplarda ele alınmasının çocuğun kişisel gelişimi ve öz saygısının artması açısından yararlı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Altın, T. (2010). *Mevlana'nın eserlerinde dostluk ve samimiyet değerlerinin işlenişi ve eğitim açısından tahlili*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Akbaş, O. (2004). *Türk milli eğitim sisteminin duyuşsal amaçlarının ilköğretim II. kademedeki gerçekte gerçekleşme derecesinin değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aktepe, V ve Yel, S. (2009). İlköğretim öğretmenlerinin değer yargılarının betimlenmesi: Kırşehir ili örneği. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(3), 607-622.
- Akyol, T. (2012). *Resimli çocuk kitaplarında yer alan değerlerin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bayhan, P. ve Artan, İ. (2007). *Çocuk gelişimi ve eğitimi*. Ankara: Morpa Yayınları.
- Berelson, B. (1952). *Content analysis in communication research*. Glencoe: Free Press.
- Beyazova, U. (2006). *Kitap çocuk ilişkisi. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu. Ankara Üniversitesi Bildiri Kitabı*, 533-535.
- Brannon, D. (2008). Character education- a joint responsibility. *Condensed from Kapa Delta Pi Record*, 44(Winter 2008), 62-65.
- Cartledge, G. ve Kiarie, M. (2001). Learning social skills through literature for children and adolescents. *Teaching Exceptional Children*, 34(2), 40-47.
- Court, D. ve Rosental, E. (2007). Values embodied in children's literature used in early childhood education in Israeli state schools. *Early Childhood Education Journal*, 34(6), 407-414.
- Dağlıoğlu, E. ve Çakmak, Ö. (2009). Okul öncesi çocuklarına yönelik yayınlanan hikâye kitaplarının şiddet ve korku öğeleri açısından incelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 23(3), 510-534.
- Dilmaç, B. (2007). *Bir grup fen lisesi öğrencisine verilen insani değerler eğitiminin insani değerler ölçeği ile sınanması*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Elo, S. Ve Kyngas, H. (2008). The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing*, 62(1), 107-115.
- Gönen, M., Katrancı, M., Uygun, M. ve Uçuş, Ş. (2011). İlköğretim birinci kademe öğrencilerine yönelik çocuk kitaplarının, içerik, resimleme ve fiziksel özellikleri açısından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 36(160), 250-265.
- Işıtan, S. (2005). *Resimli çocuk kitaplarının benlik kavramıyla ilgili konuları içermesi yönünden incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kamaraj, I. ve Kerem, E.A. (2006). Erken çocukluk dönemi 'barış' değerine evrensel bir bakış I. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 87-96.
- Karatay, H. (2011). Transfer of values in the Turkish and Western children's literary works: character education in Turkey. *Educational Research and Reviews*, 6(6), 472-480.
- Keskinoğlu, Ş. (2008). *İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerine uygulanan mesnevi temelli değerler eğitimi programının ahlaki olgunluğa ve saldırganlık eğilimine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Kılıç, A. İ. (2009). *Yüz temel eserde dini ve ahlaki değerler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Kıran, S. (2008). *Okul öncesi dönemi çocuklarına yönelik hazırlanan masal ve öykü kitaplarında geçen iletişim engelleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Kocaba, İ. (1999). *Çocuk kitabı seçim kriterleri ve 1997 yılını kapsayan bir değerlendirme*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Leming, J. (2000). Tell me a story: an evaluation of a literature-based character education programme. *Journal of Moral Education*, 29(4), 413-427.
- Lenox, M. (2000). Storytelling for young children in a multicultural world. *Early Childhood Educational Journal*, 28(2), 97-103.
- Lintner, T. (2011). Using "exceptional" children's literature to promote character education in elementary social studies classrooms. *The Social Studies*, 102, 200-2003.
- M.E.B. (2006). *Okul Öncesi Eğitim Programı (36-72 Aylık Çocuklar için)*, Ankara.
- M.E.B. (2013). *Okul Öncesi Eğitim Programı*. <http://www.onceokuloncesi.com/yonetmelik-yonerge-kanun-tuzuk-vb-duyurulari/2012-okul-oncesi-egitim-programi-yayinlandi-75480.html> (23.09.2013).
- Mooney, C. (2000). *Theories of childhood*. Saint Paul: Redlief Press.
- Morgan, H. (2009). Picture book biographies for young children: a way to teach multiple perspective. *Early Childhood Education*, 37, 219-227.
- Oruç, C. (2010). Okul öncesi dönem çocuğunda ahlaki değerler eğitimi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi*, 1(2), 37-60.
- Parker, K. (2005). Reading for character: principles of bibliotherapy applied to childrens literature. *Faculty Publication and Presentation, Paper 2*. http://digitalcommons.liberty.edu/educ_fac_pubs/2 (12.07.2013).
- Rush, K.ve Lipski, K. (2009). Teaching social skills through children's literature. *Illinois Reading Council Journal*, 37(4), 20-25.
- Sever, S. (2002). Çocuk kitaplarına yansıtılan şiddet (Milli Eğitim temel yasası ve çocuk haklarına dair sözleşme bağlamında bir değerlendirme), *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35(1-2), 26-37.
- Sezer, Ö. (2005). *İlköğretim birinci kademe ders kitaplarında değerlerin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Singh, M. ve Lu, M. (2003). Exploring the function of heroes and heroines in children literature from around the world. (ERIC no. ED477609). www.eric.ed.gov (08.07.2013).
- Şen, Ü. (2007). *Milli Eğitim Bakanlığının 2005 yılında tavsiye ettiği 100 temel eser yoluyla türkçe eğitiminde değerler öğretimi üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Thompson, A. (2009). Interpreting Kahle's list of values: Being respected, security, and self fulfilment in context. *UW-L Journal of Undergraduate Research XII* (2009).

- Tuğrul, B. ve Feyman, N. (2006). Okul öncesi çocuklar için hazırlanmış resimli öykü kitaplarında kullanılan temalar. *II.Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu. Ankara Üniversitesi Bildiri Kitabı*, 387-392.
- Türk Dil Kurumu. (2013). *Güncel Türkçe Sözlük*. Erişim: 06.06.2013, <http://www.tdk.gov.tr>
- Uzmen, S. ve Mağden, D. (2002). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden altı yaş çocuklarının prososyal davranışlarının resimli çocuk kitaplar ile desteklenmesi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15, 193-2012.
- Veziroğlu, M. (2009). *Resimli çocuk kitaplarının M.E.B okul öncesi eğitim programındaki kazanımlara uygunluğunun incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Veziroğlu, M. ve Gönen, M. (2012). Resimli çocuk kitaplarının M.E.B. okul öncesi eğitim programı'ndaki kazanımlara uygunluğunun incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 37(163), 216-225).
- Yaman, E. (2012). *Değerler Eğitimi*. (2.Basım). Ankara: Akçağ Kitabevi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. İstanbul: Seçkin Yayıncılık.
- Yim, H.Y., Lee, L.W. ve Ebbeck, M. (2011). Confucianism and early childhood education: a study of young children's responses to traditional Chinese festival stories. *Early Child Development and Care*, 181(3), 287-303.
- Zeece, P. D. (2009). Using current literature selections to nurture the development of kindness in young children. *Early Childhood Education*, 36, 447-452.

Analyzing Some Basic Values in Illustrated Story Books for 3-6 Years Old Children

Rabia DİRİCAN⁴, H. Elif DAĞLIOĞLU⁵

SUMMARY

PURPOSE

This research was conducted to analyze the values in children illustrated story books. First, base values in children illustrated story books were determined for this purpose. Second, frequencies of these values were determined. Values and their use were presented.

METHODS

This is a descriptive study. Children's illustrated story books written by Turkish authors for 36-72 months children in between 2005 and 2012 were taken into the study. Data was analyzed using content analysis methods. Purposive sampling was used for sampling purposes. 135 illustrated children books which their title has the 'value' word was chosen. Content analysis methods were applied for the study purposes and categorization established. Sentences have similar meanings were grouped and categorized. Sentence was used as a analyze unit. Every sentence in the illustrated children book was given a number and coded. Following, sub-categories were defined and labeled. Total number of the sentences which states a value was divided to total number of the sentences to obtain frequencies.

RESULTS AND CONCLUSIONS

It has been found that love, sharing, friendship, happiness, courtesy, charity, cleanliness, respect, justice, prudence, aesthetics, empathy, tolerance, honesty, diligence, self-confidence, responsibility, courage, leadership and peace was the values given in the illustrated story books for 3-6 years old children written by Turkish authors. %28.69 of the total sentences were included a value in the books. Considering storytelling and transition sentences in the organization of the stories, percentage of the values can be considered as high. The percentage of the values discovered in the illustrated children books were: Love %19, sharing %12, friendship %11, happiness %10, courtesy %9, charity %8, cleanliness %7, respect %4, justice %3, prudence %3, aesthetics %2, empathy %2, tolerance %2, honesty %2, diligence %1, self-confidence %1, responsibility %1, courage %1, leadership %1 and peace %1.

Results indicated that love was the most common value presented in the illustrated children books. It has suggested that besides the values of love, sharing, friendship and happiness; values such as courage, leadership, self-confidence, responsibility and peace need to be extensively presented. It has been recommended that these values are also important for a child's personal development and self-respect.

---

⁴ Res. Assist., Gazi University, Gazi Faculty of Education, rabiadirican@gmail.com

⁵ Assoc. Prof., Gazi University, Gazi Faculty of Education, edaglioglu1@gmail.com